

Fb

12520

his

16c

TIENTAL BRIEVEN

BETREKKELIJK DE

REIS, AANKOMST EN VESTIGING

NAAR EN IN

NOORD-AMERIKA,

VAN EENIGE

LANDVERHUIZERS

VERTROKKEN UIT DE

GRIETENIEN HET BILDT EN BARRADEEL

in Vriesland.

TE FRANEKER, bij
T. TELENGA,
1848.

Legaat

Mr. J. DIRKS.

bij ons geweest. Wij hebben onderscheiden reisjes met elkander gedaan en wederzijdsch ons genoeg hierin betuigd. Ons gesprek liep ook menigmaal, zooals gij zult denken, over onzen reis en aftogt, en KINGMA verklaarde genoeg te hebben aan zulke vriendschap, als ons werd bewezen. Hij verheugt zich hier te zijn en wenscht dat nog velen zullen komen met goede handen, en vooral dezulken, die wat bezitten, want ontginning is hier vooruitgang.

Het huis, waarover ik heb geschreven, hebben wij voor 5 maanden gehuurd van diegenen, die het thans bewoonde en zullen het op het volgend jaar met de 8 akkers land van de eigenaars moeten huren en dit zal wel gaan, zegt BEUKMA en ik denk ook zoo, want do eenstaat den ander zoo niet in den weg als in *Holland*, er is land genoeg.

Dit acht ik in dezen stond genoeg en noem mij uw Zoon,

S. T. KRAP.

TOLIEDO, den 16 Augustus 1847.

Geachte Broeder en Vriend!

Wij zijn vertrokken van *Rotterdam* den 2 April naar *Helvoetsluis* en hebben den 11 April de laatste Hollandsche plaats vaarwel gezegd. Wij zeilden door het kanaal, dat *Engeland* en *Frankrijk* van elkander scheidt, hetwelk een schoon gezicht opleverde; doch tusschendeks was het gezicht zoo schoon niet, daar er bijkans niet een van de zeeziekte verschoond bleef dan ik.

Dat wij veel storm en tegenwind gehad hebben, kunt gij wel denken uit de langdurigheid onzer reis, daar wij 82 dagen op zee zijn geweest; en daardoor veel gebrek hebben geleden. En hoe zonderling — een schip, dat met ons van *Helvoetsluis* tegelijk in zee is gegaan, heeft de reis in 36 dagen gedaan. Nu kunt gij eens

nagaan, hoe ongelijk de winden op zee zijn. Wij hebben dikwijls gehad, dat wij door storm in één etmaal twintig, dertig uren uit den koers geraakten, en dit soms dag aan dag.

Om u van al de stormen te melden, zou verveelend zijn, doch van één om deszelfs verschrikkelijkheid, moet ik melding maken. Deze had plaats in den nacht van den 15 en 16 Junij. Toen zat ik met nog twee passagiers op het dek, want het weder was goed, doch het woei hard, en wel zoo hard, dat de kapitein bevel gaf, om de zeilen te bergen en alles tot eenen storm liet voorbereiden. Wij zagen ook weldra, dat dit niet nutteloos was geweest; want om 11 uur des avonds hadden wij al een' hevigen storm. Daar er eene schrikkelijke lucht uit het westen opkwam en het eenigzins begon te regenen, begaf ik mij naar beneden, om in mijne kooi te gaan, daar meest al de passagiers zich op hunne legerstede vasthielden; want bij eenen storm zijt gij genoodzaakt u in postuur te stellen, om op uwe legerstede te blijven.

Ik had pas een half uur gelegen, of ik ontwaar de verschrikkelijkste bliksemslagen door het luik, waardoor men naar beneden gaat; doch door den woedenden storm kon men de donderslagen niet wel hooren. Daar het tusschendecks zeer duister was, stak ik ons laatste kaarsje aan, dat wij nog hadden. Naauwelijks had ik het aan, of de stuurman komt beneden, en zegt: »mannen, zult gij ons nu zoo laten vergaan, zonder dat gij eens boven komt!» en deze menschen zijn anders niet ligt vervaard. Toen begaf ik mij met nog een stuk of vier naar boven; maar, o God! toen konden wij het in zijne volle woede aanschouwen: vooreerst een' woedenden storm, die ons ieder oogenblik dreigde te doen vergaan; daarbij stonden wij, zonder tusschenpoozen, in het verschrikkelijkste vuur, dan de ontzettendste donderslagen, die ik ooit

gehoord heb, voeg hierbij het gehuil, dat onzen grooten dog bij iederen donderslag aanhief, en tusschendecks het gekerm van vrouwen en kinderen, dit alles te zamen was eene verschrikkelijkheid, waarvan gij u geen denkbeeld kunt maken. Ook ik dacht, dat elk oogenblik ons laatste was, en nam met mijne gedachten al afscheid van u; dan hiervoor zijn wij bewaard gebleven.

Wij kregen den 1 Julij *Nieuw-york* in het gezigt. Eene blijde aankomst na zulk eene lange en moeilijke reis, doch hier werden wij ook voor die moeilijkheden beloond, door het heerlijkste en prachtigste gezigt, dat ik ooit gezien heb. Ik zag *Amsterdam* en *Rotterdam*, maar dit moet niet genoemd worden bij het gezigt van *Nieuw-york*. In één woord, alle grootheid en pracht aanschouwt men hier.

Wij zijn voorts het binnenland opgereisd naar de staat *Indiana*, doch toen wij te *Toledo* kwamen, hoorden wij, dat het kanaal naar *Lafayette* onklaar was, en dit groot oponthoud met veel kosten zoude veroorzaken. Ik besloot dadelijk om hier te blijven, al was het dan ook alleen. Ik liet mijne kist aan wal zetten, zocht een logement en nam afscheid van mijne reisgenooten.

Deze stad (*) eerst voor tien jaren aangelegd, is nu al vrij veel bebouwd, doch heeft in geen deele nog haar beslag. Zij is op eenen zeer grooten voet aangelegd, zoodat er nog heel veel gronds in de stad te koop is, om daarop huizen te bouwen, doch die is zeer duur. Gij zoudt voor de grootte van een morgen (†) land zeker drie of vier duizend gulden moeten betalen; doch het gaat, naar dat de ligging is, zeer ongelijk. Een uur buiten de stad is het zoo duur niet: daar koopt gij na genoeg een morgen, dat nog niet ontgonnen is, voor drie of vier gulden.

(*) *Toledo*, in de staat *Ohio*.

(†) Een morgen is $2\frac{1}{2}$ Pondemate of bijna 92 Nederlandsche Rooden.

Nu was ik in *Toliedo* en had een Duitsch kosthuis voor 4 gulden in de week. Hiermede was ik nu klaar, maar daar mij alles vreemd was, en ik de menschen niet verstaan kon, was ik in het eerst niet opgeruimd; dit duurde echter niet lang, want ik was pas twee uren in mijn kosthuis, of mijn Duitsche kostbaas zei: »wollen sie warken?» hetgeen ik met een gretig: ja! beantwoordde, en volgde hem naar eene stoomfabriek. Hier moest ik tarwe meê helpen opdragen. Het was één uur, en 's avonds had ik toch een daalder verdiend. Nu dacht ik ook niet meer zoo zwaar over de 4 gulden kostgeld; doch mijn kostbaas zeide: »Der kerl heeft die bedrogen,» en dit kwam ook zoo uit; want des anderen daags ging ik weer heen en werkte 10 uren, toen kreeg ik *f* 4,50, dat is 45 cents in het uur, en die de weg en de spraak weten, zijn er die 60 cts in het uur verdienen. Gij moet niet denken dat gij dit alle dagen verdient, dit behoeft ook niet, maar dit is waarheid, minder dan 50 cents verdient gij niet in het uur.

Naar timmerlieden is hier veel vraag, die kunnen 's daags 5 gulden vast verdienen in de 10 uren; maar het kan weinig schelen wat en wie gij zijt, behalven bakkers-knechts, die zoude ik het niet aanraden hier heen te gaan.

Ik zou hen, die naar *Amerika* gaan, aanraden, om mij te volgen naar *Toliedo*; want hier is zeer veel werk, hoewel overal. Zeg aan buurman baas Douwe, dat zijn vak hier ook in het geheel niet slecht is, daar ik voor een paar halve ballappen onder lage schoenen 24 stuivers heb moeten betalen, en het scheren mij elke keer $12\frac{1}{2}$ cent (Hollandsch geld) kost. De woeker is hier verschrikkelijk groot, want meest alle producten worden niet minder dan met eene winst van *honderd percent* omgezet.

Het is hier niet zoo goedkoop als het gerucht bij u is, djt is ver beneden de waarheid, er zijn veel producten die wel een derde duurder zijn dan bij u, zulks bestaat

meest in de groenten. Het spek uit de pekkel kost 25 cents; vleesch is gelijk als bij u; melk het mengelen 10 cents. Hoewel dit is niets, want als ik twee dagen goed werk dan heb ik acht gulden verdiend. Gij zult zeggen daar zijn ze spoedig rijk; neen, dit is niet een' Amerikaan het geval niet, die werkt als hij er lust toe heeft, en daarbij is zijne tafel niet gedekt met een stuk roggenbrood, neen, dit heb ik er niet gezien. Een werkman in *Amerika* staat morgens om 6 uur op, dan heeft de vrouw de tafel gedekt, bestaande in zoete melk, wittebrood, hoter, salade en vleesch, (een werkman eet driemaal op een dag vleesch) dan gaat hij om 7 uur naar zijn werk en verdient van 5 tot 5 gulden op een dag. Dus, die eenmaal in *Amerika* is, kan gerust zonder zorgen leven, en die zoo wil leven, kome, op mijn woord, en gij zult het bij ondervinding hebben. Gij moet niet denken, dat men hier zes dagen werkt in de week, neen gij werkt niet zoo veel u gelust; want in twee dagen kunt gij zoo veel verdienen dat gij er eene week van kunt leven. Maar hier wordt ook gewerkt, dit heb ik ondervonden. En dewijl ik voelen kon, dat ik dat werk niet zou kunnen volhouden, ben ik daarvan afgestapt, en werk tegenwoordig op eenè stoomfabriek, zijnde eene houtzagerij en meelmolen. Hoe kunstig die is ingerigt, hierover moet men versted staan. Ik verdien nu maar 56 stuivers daags, maar heb het vooruitzigt om in den winter ook werk te hebben, en dit had ik gaarne vast; want des winters is er ook zoo veel niet te verdienen als des zomers.

Maar het zijn allemaal geene lusten, het land levert ook zijne lasten op: voornamelijk als men de taal niet magtig is, omdat de Amerikanen bedriegelijk van aard zijn. Dat hebben wij ondervonden, en zullen ook diegenen ondervinden, welke ons volgen: de afzetterij duurt niet zoo lang, tot men ter plaatse zijner bestemming is.

En welken raad zal ik hiervoor geven? — Zoo voor-

zigtig te handelen als mogelijk is, want in elke plaats, waar men aankomt, staat een legio klaar om te helpen. Maar waarom is het te doen? — Om de beurs.

Nu zal ik u nog iets van het land zelf schrijven: Van *Nieuw-york* tot *Toliedo*, zijnde zoo wat 500 uren, is de grond zeer bergachtig, en de landen, die ontgonnen, d. i. bebouwd worden, zijn doorzaaid met balstienen, hetgeen heel lastig moet zijn voor de bouwerij. Alles moet men afstekken, omdat de grond niet toelaat, slooten te graven. Daarbij heeft men nog op de landen, die pas ontgonnen zijn, stompen van boomen staan; want de boomen kapt men allemaal een voet of twee boven den grond af, en de stompen laat men staan, tot de tijd die verteert.

De bouwerij bestaat in mais, haver, weil en boekweit, aardappelen en dan verder al onze gewone groenten, doch al die vruchten kunnen op lange na niet tegen die bij u uit. Ik heb ook twee stukjes vlas gezien, maar het was zeer slecht. De aardappelziekte heerscht hier ook al weer en is net zoo als bij u, doch het wekt hier niet veel bekommring.

Wat de beesten aangaat, de koeijen komen na het Vriesche ras en zijn meest allen roodbont. Hier in *Toliedo* betaalt men voor de beste melke koeijen nog al 50 gulden. De paarden zijn ook in het algemeen zoo zwaar niet als bij u, en de schapen tierén hier zeer slecht; doch de varkens zoo veel te beter, en zijn hier eene groote menigte. Voor de dieven behoeft men zijne deuren niet te sluiten, maar wel voor de varkens, want die vergeet zijne deur bij nacht te sluiten, kan verzekerd zijn, dat ze hem met een bezoek komen verzeeren. Zij loopen allemaal los, want de weiding is hier algemeen, voor koeijen zoowel als voor varkens en paarden. Ieder is verplicht zijne eigendommen af te sluiten, maar niemand betaalt iets voor de weiding van zijn vee.

Het wild bestaat hier in hazen, eenden en meer andere vogels: de jagt is vrij. Ook heeft men hier slangen, schildpadden, vossen en meer andere diertjes, doch geen groot gevaarlijk wild: dit vlugt net zoo schielijk als *Amerika* bevolkt wordt.

Wat mij aangaat, als ik gezond blijf, dan heb ik mij zeer veel verbeterd, want ik kan nu alle weken meer wegleggen, dan ik vroeger verdienen kon, en daarbij leef ik veel ruimer. Dit bestaat in waarheid: hier zijn zeer zware verdiensten, en wel in alle vakken, maar nergens groeijen rozen zonder doornen, zoo is het ook hier.

Vaarwel, en leef gelukkig,

Uw Broeder en Vriend,
G. R. WASSENAAR.

LAFAYETTE, 26 November 1847.

Waarde Vrienden!

Ik vat hier mijne pen op, om volgens afspraak u eenige letteren toe te zenden. Nog ben ik u dankbaar voor de vriendschapshewijzen, die gij ons bij ons vertrek betoond hebt. Tot *Rotterdam* was onze reis voorspoedig, maar verder hebben wij veel storm en tegenwind gehad, waardoor onze zeereis 82 dagen heeft geduurd. Een dier stormen was zeer gevaarlijk. (*)

Wel, vrienden! ik kan u zeggen, dat de zeereis niet zeer smakelijk was; want de laatste veertien dagen hadden wij niet te eten, dan droog scheepsbrood en onbre-

(*) Hier volgt een verhaal van het onweder in den nacht van den 15 en 16 Junij, herwelk in de voorgaande brieven van S. T. KRAAP en G. R. WASSENAAR op bladz. 42 en 29 uitvoerig is beschreven, waarom wij de herhaling daarvan hier onnoedig achten.

Wassenaar G.R.
Toledo, Ohio - Het Bildt, Friesland
G.R. Wassenaar to relatives and friends
Toledo, August 16, 1847

Dear Brother and Friend,

We left from Rotterdam on April 2 to Helvoetsluis and on April 11 said farewell to Holland. We sailed through the canal that separates England and France from each other, which provided a beautiful sight; yet between decks the sight was not so pretty, for there almost none was spared from seasickness but me.

That we had many storms and contrary winds you can well surmise from the length of our journey, because we were eighty-two days on the sea; and because of this there were a great many shortages. Oddly enough, a ship that went to sea with us from Helvoetsluis at the same time made the trip in thirty-six days. Now you can understand how variable are the winds at sea.

In a 24-hour period we were often blown off course for twenty to thirty hours; and this sometimes day after day. To mention all the storms would bore you, yet I must tell you about one terrific one. This took place during the night of June 15 and 16. At that time I sat with two passengers on deck because the weather was good, although it was blowing hard, so hard that the captain gave the order to take in sails and prepare for a storm. We soon saw that this was not overcaution, for at 11 o'clock in the evening a violent storm arose--a frightening looking sky appeared in the west, and it began to rain. I decided to go below to my berth, and found most of the passengers holding fast to their beds, because in a storm you are forced to brace yourself in order to remain in bed.

I had lain scarcely a half hour when I became aware of the most terrible flash of lightning through the hatch which the people use to go below; because of the fury of the storm a person could not hear the accompanying thunderclap. It was very dark between decks. Scarcely had I lit our last candle when the steersman came below and said, "All hands on deck! Do you want us all to be lost?" And you know that these seamen are usually not afraid of much. So I left after a short time to go above; but O God! We could see the storm in its full fury! A raging storm, threatening to wreck us any minute. There we stood, in the continual lightning; then there was a terrible thunderclap, the worst I have ever heard. Atop all this our dog raised a howl at every thunderclap. And between decks we heard the moans of women and

children--this was frightful; we could make no sense of it. I thought that each moment would be our last, and regretted that I was separated from you. Yet despite all we remained safe.

We saw New York at last on July 1. This was a joyful arrival after such a long and difficult journey, but we were rewarded for all the difficulties by this magnificent and glorious sight. I had seen Amsterdam and Rotterdam, but they cannot be compared with New York. All was greatness and magnificence.

We travelled further into the interior of the country, to the state of Indiana. However, when we came to Toledo, still in Ohio, we heard that the canal to Lafayette, Indiana was impassable. This delay would cause much expense; I decided to remain there alone. I left my case setting on the bank, looked for an inn, and parted from my travelling companions.

Toledo, the first city laid out in ten years, is now already built up, but it is not yet complete. It is constructed on a very large base, so that there is much land available for purchase on which to build houses, although building is very expensive. Two acres of land would cost at least four thousand guilders, depending of course on the location. Prices are very uneven. One hour outside the city it is not so expensive to buy and build--a two-acre plot, not yet opened up, costs only three thousand guilders. In Toledo I stayed in a German boarding house for three or four guilders a week. I found things strange, and could not understand the people; this affected my mood, so that I was not very cheerful. However, this did not last long, for my landlord said: "Would you like to work?" In answer I said eagerly, "Yes." I followed him to a steam-powered factory and found a job for an hour carrying wheat; for this I earned half a crown. Now I began to think more kindly about the four-gilder board; but my landlord said, "That man has cheated you." I learned later that that was true, for I went back there and worked longer; I earned 45 cents an hour, and found that those who know the procedures and can speak English earn as much as sixty cents an hour. You must not think that you can earn this much every day, but this is the truth: you don't earn less than fifty cents an hour.

There is much work for carpenters, who can easily earn three guilders a day (ten hours): much depends on what trade you offer, of course, but most are in demand, except bakers' men--these I would advise to go elsewhere.

If anyone wants to come to America I advise them to follow me to Toledo--here there is much work. Tell your neighbor, Boss Douwe, that his kind of trade does well here; recently

I had to pay one dollar and twenty-five cents for a pair of new soles on my boots, and to be shaved cost me 12 1/2 cents (in Dutch money). Profiteering is dreadful here--most production is arranged to provide at least 100% profit.

It isn't as cheap here, however, as the rumors have it. Many products cost a third more here than in the Netherlands. Vegetables are very high. Bacon in brine costs 25 cents; meat is about as expensive as you find it; milk cost ten cents a liter. However, this is nothing, for if I work two good days I shall have earned eight guilders. So you are saying to yourself "He will soon be rich!" But that is not the case with most Americans, who work only if they have the desire, yet you don't see only rye bread on their tables. A workman in America gets up at 6 o'clock in the morning, sits at the table his wife has set, and has sweet milk, white bread, butter, salad and meat (workmen eat meat three times a day here); then he goes to work at seven o'clock and earns three to five guilders a day. Thus, once a person is in America he can live almost without a care. Come, then, to America and have that experience. But you must not think that people here work six days a week; no, you work as much as you desire; because in two days you can earn enough to live off for a week. But you really have to work hard here; that I can assure you from experience. Often if I felt that I could not keep up with the work I quit. Lately I have been working in a steam-powered factory--sawmill and flour-mill. This factory is very cleverly arranged--I am dumbfounded by it. Now I earn thirty-six nickels a day, but I have arranged also to work in the winter. I had to move fast to find winter work, and it doesn't pay as well as summer work.

But not everything is amenable; the land can be difficult to work, and not knowing the language can create difficulty, because Americans are fraudulent by nature, as we have experienced and you will too. But most swindles don't last too long--eventually they are discovered. Here is my advice for this matter: conduct your affairs with great care, and remember too that everywhere that you go there are legions of helpful people.

Now I shall tell you something about the land itself. From New York to Toledo, which is about 300 hours at walking speed, the ground is very mountainous, and the lower land, which has been reclaimed and is being cultivated, is seeded through with stones, which must make it difficult to cultivate. People here have to cut everything growing off the land, and it is nearly impossible to put in ditches. Much of the land bears stumps of trees cut off from a foot to three feet above the ground. The stumps are left until they decay, then the land is reclaimed for

farming. The farms supply maize, oats, wheat, buckwheat, and potatoes, and of course the usual popular vegetables, but all these crops cannot in the long run bear comparison to yours. I have also seen two fields of flax, but it was of very poor quality. The potato sickness is strong here at this time, just as it is with you, but there's little anxiety about it.

The cows here are of the Frisian breed but mostly red and white. In Toledo one pays fifty guilders for a good milk cow. The horses are generally quite heavy, but not as heavy as yours; sheep thrive poorly here, but the hogs better, and there are multitudes of them. People don't lock their doors here against thieves, but against the hogs, which like to search through houses at night for food. Most beasts run loose here, and grazing is general for cows as well as horses. Each person is obliged to lock his own property, but no one pays for the use of land to graze cattle. The wild animals here include hares and many kinds of birds--for which no hunting liscence is required. There are also snakes, turtles, foxes, and other animals, but none of great danger. Most of the wild animals leave the areas that are becoming populated.

What about me? If I can remain healthy then I shall really have bettered myself, because now I can lay aside more every week than I could earn earlier, and because of it I can live much more comfortably. This is the truth; here it is very profitable for all trades, but nowhere do roses grow without thorns, and that is true here also.

Farewell and live happily,

Your brother and friend,

G.R. Wassenaar